

Gemeente Haarlem

Jack Chr. van der Hoek

Wethouder Welzijn, Volksgezondheid, Sport, Dienstverlening &
Communicatie

Retouradres: Stadhuis, Postbus 511 2003 PB Haarlem

Aan de leden de commissie Samenleving

Datum 28 november 2012
Ons kenmerk STZ/WWGZ/2012/438449
Contactpersoon C. Reitzema
Doorkiesnummer 5042
E-mail creitzema@haarlem.nl
Bijlage(n) Verslag bijeenkomst 4 oktober
Onderwerp plan van aanpak vervolgproces unilocatie

Geachte leden,

Op 24 mei j.l. is het voorstel *Resultaten haalbaarheidsonderzoek unilocatie* in de commissie Samenleving besproken, samen met leden van commissie Bestuur. In deze vergadering zijn door alle fracties twijfels geuit over het voorstel waardoor het college zich genoodzaakt zag het voorstel terug te trekken. In deze brief informeer ik u over de stand van zaken en stel ik een plan van aanpak voor het vervolg voor.

1. Terugkijkbijeenkomsten

Naar aanleiding van de bespreking op 24 mei j.l. zijn er twee bijeenkomsten geweest waarin is teruggekeken naar het proces met als doel lessen te leren voor de toekomst. Op 11 september j.l. is een bijeenkomst gehouden met omwonenden van de huidige locaties, leden van de klankbordgroepen van de voorgestelde locaties, wijkraadsleden en andere betrokken bewoners. Het verslag hiervan heeft de commissie inmiddels ontvangen. Op 4 oktober j.l. is een bijeenkomst gehouden met raadsleden waarin we gezamenlijk hebben teruggekeken. Het verslag ontvangt u hierbij als bijlage bij de brief.

Belangrijke uitkomsten uit beide bijeenkomsten zijn:

- de behandeling van het voorstel *Resultaten haalbaarheidsonderzoek unilocatie* op de vergadering van 24 mei j.l. is voor alle partijen teleurstellend geweest
- de kaders voor het vervolg dienen voor iedereen duidelijk te zijn: er is een gezamenlijk vertrekpunt
- bij de keuze voor een locatie is het aan te bevelen een afwegingskader te hebben met daarin (gewogen) criteria, zonder dat dit leidt tot een in beton gegoten blauwdruk
- er is gepleit voor differentiatie in de doelgroep en opvang
- communiceer helder en eenduidig, handhaaf transparantie en de inzet van de website
- blijf burgers betrekken en serieus nemen
- er zijn verschillende modellen voor besluitvorming denkbaar.

Haarlem

2

2. *Voorstel plan aanpak vervolg*

Voor het vervolg stel ik het volgende plan van aanpak voor. In het plan van aanpak zullen onderstaande elementen worden uitgewerkt.

a. Probleemanalyse

De keus voor een unilocatie is destijds gemaakt vanuit beheersbaarheid en efficiency. Daar komen elementen bij zoals het ontbreken van dagbesteding, de mogelijkheid om te kunnen differentiëren in doelgroepen, verouderde huisvesting en de overlast van alcoholisten in de openbare ruimte. Bij heldere kaderstelling en een goed besluitvormingsproces hoort een heldere probleemanalyse: welk probleem willen we oplossen?

b. Analyse van de doelgroep

Om het probleem goed te definiëren is het nodig een transparant beeld van de doelgroep te hebben. Over wie gaat het en hoe groot is de doelgroep? Welke subgroepen kunnen we hierin aanbrengen? Wie maakt gebruik van welke voorziening? Hoe groot is de overlast bij de huidige locaties? Feiten en cijfers over de doelgroep worden hier gepresenteerd.

c. Stand van zaken (wetenschappelijke) theorievorming opvang dak- en thuislozen

De theorievorming over opvang van dak- en thuislozen staat niet stil. Het is daarom van belang een overzicht te hebben van de huidige (wetenschappelijke) ideeën en opvattingen op dit terrein. Dit kan ons op weg helpen een weloverwogen besluit te nemen over welke opvang het meest adequaat is: is de unilocatie nog het wel het meest adequate antwoord op het probleem? Of zijn er andere opvangmogelijkheden die beter werken? Bij deze analyse worden ook ervaringen van andere gemeenten meegenomen.

d. Schetsen mogelijke scenario's

Hier zullen mogelijke scenario's voor de opvang worden geschetst met daarbij een voorstel voor het uitwerken van het voorkeursscenario. Het voorkeursscenario is gebaseerd op de uitkomst van de uitwerking van:

- wat is het probleem dat we willen oplossen?
- hoe ziet de doelgroep eruit
- wat is de meest adequate opvang voor de doelgroep(en)

e. Rolverdeling tussen college en raad

Het college wil de problematiek van de opvang van dak- en thuislozen oplossen en vindt het daarbij van belang dat er een helder beeld bestaat bij alle partijen over de rolverdeling tussen raad en college.

Het college stelt een rolverdeling voor tussen college en raad waarbij de raad de kaders stelt en het college vervolgens uitvoert en raad en burgers informeert.

Voorwaarde voor deze rolverdeling is dat de kaders voor de uitvoering met de raad besproken zijn en wederzijds gedeeld worden.

f. Participatie van en communicatie met bewoners/betrokkenen

Het college hecht grote waarde aan participatie van bewoners en betrokkenen. Het college zal daarom in de voorbereiding burgers en betrokkenen uitnodigen een

Haarlem

3

bijdrage te leveren voor het tot stand brengen van de kaders, bijvoorbeeld in de vorm van inspraakbijeenkomsten en/of een digipanel. In de uitvoerende fase zal het college bewoners en betrokkenen informeren over de voortgang.

g. Modellen voor inkoop

Er zijn verschillende inkoopscenario's denkbaar:

- prestatieafspraken via subsidie
  - prestatieafspraken via subsidie na bestuurlijke aanbestedingsprocedure
  - prestatieafspraken via subsidie na openbare/onderhandse aanbestedingsprocedure
- Belangrijke voorliggende vraag is of we door willen met de huidige aanbieders of dat we de opdracht breder gaan uitzetten. In het plan van aanpak zal een voorkeur voor een van de mogelijkheden worden neergelegd. Hierbij zal het afwegingskader vanuit het traject "verzakelijking subsidies" worden meegenomen.

h. Beschikbaar budget

In het plan van aanpak zal een overzicht worden gegeven over het beschikbare budget voor de opvanglocaties en verslaafdenzorg. Bij het schetsen van de verschillende scenario's zullen ook de kosten in beeld worden gebracht.

i. Planning

De planning van het proces ziet er als volgt uit:

Uitwerking plan van aanpak	December 2012 en Januari 2013
Raadsnota kaderstelling in college	Februari 2013
Vaststelling kaders door raad	Februari 2013
B&W nota uitgewerkt scenario in college	Mei 2013
Bespreking in commissie	Mei 2013
Uitvoering scenario	Vanaf Juni 2013

Met vriendelijke groet,

Jack Chr. van der Hoek

Verslag bijeenkomst vervolg unilocatie 3 oktober 2012

ABC Architectuurcentrum Haarlem

Aanwezig:

Peter Schouten (Sociaal Lokaal)
Fedde Reeskamp (Fractie Reeskamp)
Diane Kerbert (D66)
Abit Azanay (GroenLinks)
Mirjam Breed (D66)
Helga Koper (Pvda)
Sjaak Vrugt (Actiepartij)
Jur Visser (CDA)
Jack van der Hoek (wethouder gemeente Haarlem)
Edwin Bakker (bestuurs- & communicatieadviseur gemeente Haarlem)
Daphne Taets (raadsadviseur)
Christine Reitzema (beleidsadviseur gemeente Haarlem)
Annalaura Malducci (Haarlems Dagblad)

Opening en toelichting op de avond

Wethouder Jack van der Hoek heet de aanwezigen welkom. Hij geeft aan dat hij het belangrijk vindt om met raadsleden in een informele setting terug te kijken naar het proces rondom de besluitvorming over de unilocatie. Dat wil zeggen het besluitvormingsproces rondom de tweede zoekopdracht en niet de daaraan voorafgaande zogenaamde “kruisjeslijst”). Het gaat de wethouder om de vraag hoe het kan dat gezamenlijk kaders worden gesteld maar dat er tegen het uiteindelijke voorstel vervolgens veel bezwaren zijn? Hoe is de communicatie en participatie met burgers en de raad gegaan? Welke rol heeft de raad genomen en is het wenselijk die ook in het vervolg te nemen? Het is deze avond niet de bedoeling om inhoudelijk vooruit te kijken.

Een soortgelijke bijeenkomst is op 11 september 2012 gehouden met omwonenden en betrokken burgers. Er is vanavond een journalist van het Haarlems Dagblad aanwezig, daartegen heeft niemand bezwaar. Er wordt een beknopt verslag gemaakt.

Terugkijken op het proces en lessen leren voor de toekomst

Na de inleiding nodigt de wethouder de aanwezigen uit om te reageren op hoe zij het proces hebben ervaren. Uit de reacties kwamen de volgende hoofdpunten ten aanzien van het proces naar voren:

a. Teleurstelling over terugtrekking van het voorstel door het college

Er is breed gedeelde teleurstelling over het feit dat het voorstel door het college in de commissievergadering van 24 mei 2012 is teruggetrokken. De keus voor de locatie aan het Klein Heiligland riep veel vragen op bij de commissieleden, met name over beheersbaarheid, financiële haalbaarheid en de menging van de doelgroepen. De vragen zijn niet beantwoord door de terugtrekking van het voorstel.

Wethouder van der Hoek zegt op zijn beurt het ook jammer te vinden dat de inhoudelijke discussie niet is gevoerd en geeft aan dat het voor hem een leerzaam proces is geweest. Hij

vindt het achteraf ook teleurstellend dat hij de discussie in de raad niet heeft gevoerd, ondanks de politieke realiteit op dat moment waarbij de meerderheid van de partijen tegen het voorstel was. Het college zag zich daardoor genoodzaakt het voorstel terug te trekken. Het college had volgens hem op de vragen van de fracties en bewoners een goed antwoord kunnen en willen geven. Dat dit nu niet is gebeurd is voor iedereen onbevredigend geweest en voor hem persoonlijk aanleiding om in een vergelijkbare situatie de discussie voortaan wel aan te gaan.

b. Verbazing over keus locatie Klein Heiligland

Hoewel de raad zelf het college heeft opgedragen een locatie in de binnenstad te zoeken, was een aantal raadsleden toch verbaasd over de uiteindelijke voorkeurslocatie. Uitgangspunt van de zoekopdracht was het programma van eisen zoals dat in de vorige collegeperiode was vastgesteld. Dat was een “ideaalplaatje” waar in de loop van de tijd elementen aan zijn toegevoegd, zoals een alcoholgebruiksruimte. Ook ontbrak een beheersplan, en moesten er andere voorzieningen aan toegevoegd worden om het financiële plaatje rond te krijgen. Dat leidde uiteindelijk tot veel vragen en twijfels bij een aantal raadsleden.

c. Kadern helder stellen

De raad heeft diverse malen de opdracht aan het college om te komen tot een unilocatie herbevestigd. Toch leverde het uiteindelijke voorstel veel vragen op. Verschillende raadsleden concluderen hieruit, evenals uit de constatering die onder a. en b. zijn genoemd, dat het daarom belangrijk is van te voren de kaders nog helderder te stellen. En als die eenmaal gesteld zijn, moet de raad daar ook aan vasthouden. Geopperd wordt om als de kaders eenmaal zijn vastgesteld, deze nog eens met elkaar goed te bespreken zodat de beelden die men erbij heeft worden gedeeld.

d. Weeg de criteria

Weliswaar heeft de raad criteria vastgesteld voor de zoekopdracht voor een unilocatie, een les voor een volgende keer is dat de criteria vervolgens ook gewogen dienen te worden. Dat is nu onvoldoende gebeurd; er is gekeken naar welke locatie als beste uit de bus kwam. Bij een weging van criteria kun je de afweging beter maken, omdat bepaalde zaken meer gewicht in de schaal leggen dan andere.

e. Besef dat opvang voor daklozen altijd weerstand op zal roepen

Hoe je ook met de burgers communiceert en hen laat participeren, opvangvoorzieningen voor dak- en thuislozen en verslaafden roepen altijd weerstand op. Je doet het eigenlijk per definitie nooit goed. Daarbij is het ook heel moeilijk om “niet kwetsbare plekken” in de stad te vinden, omdat de doelgroep nu eenmaal naar het centrum trekt.

f. Zorgaanbieders beter laten participeren

Het proces rondom de zoektocht naar een unilocatie is teveel een onderneming van alleen de gemeente geweest. Zorgaanbieders (dat zijn nu Brijder en Leger des Heils) zouden in het vervolg meer moeten participeren in het proces, waardoor het een breder gedragen voorstel wordt. Raadsleden geven aan dat zij overtuiging misten bij de huidige aanbieders waardoor vragen onvoldoende werden beantwoord. Dat wekte geen vertrouwen.

g. Andere besluitvormingsmodellen denkbaar

De raad heeft in dit dossier aangegeven mee te willen beslissen over de uitvoering. Wethouder van der Hoek geeft aan dat er verschillende modellen denkbaar zijn als het gaat om de betrokkenheid van de raad. In het voorbeeld van de keuze voor locaties voor begeleid wonen

van het RIBW heeft de raad geen rol. De kaders zijn immers vastgelegd: er is een beleidskader en een bestemmingsplan. Het college besluit verder over de uitvoering op voorstel van de zorgaanbieder. Zo'n model is ook voorstelbaar bij het vervolg van de opvang voor dak- en thuislozen.

Een ander model is de vraag uitzetten bij maatschappelijke partners, bijvoorbeeld in de vorm van een aanbesteding. Het college stelt in overleg met de raad de kaders en uitgangspunten helder vast (doelen, beschikbaar budget, inhoudelijke eisen) en legt de vraag vervolgens neer bij partijen en nodigt die dan uit om met een plan te komen. Als de uitgangspunten goed zijn neergelegd, moet men zich ook houden aan de uitkomst. Dit model wordt door een aantal raadsleden ondersteund.

h. Andere opvangmogelijkheden onderzoeken

Het concept van de unilocatie was een aantal jaren geleden in zwang, inmiddels zijn we een aantal jaren verder. Ook de ontwikkelingen in de opvang en verslavingszorg staan niet stil. Pleidooi om deze nieuwe ontwikkelingen mee te nemen in het vervolgtraject.

Er is een breed gedeelde behoefte om het concept unilocatie los te laten en het open te gooien. En bijvoorbeeld het mengen van groepen in de opvang, maar ook nieuwbouw nog eens te heroverwegen. De relatie met het Regionaal Kompas en de uitvoeringsnota moet daarbij ook duidelijker worden gemaakt.

i. Vaart maken

De raadsleden vinden dat er na deze pas op de plaats wel weer vaart gemaakt moet worden met het proces. Waarbij een opdeling kan worden gemaakt in korte en lange termijn van de stappen die moeten worden gezet.

Specifieke punten over communicatie en participatie

Specifieke punten over communicatie zijn:

a. Communicatiemiddelen met burgers en raadsleden waren goed

De gekozen middelen zoals de klankbordgroepen, schouwen en met name de website werden gewaardeerd.

b. Heldere eenduidige boodschap brengen

De boodschap die naar buiten werd gebracht was niet altijd helder en eenduidig. Dat is wel belangrijk. Ook is het belangrijk om verwachtingsmanagement te doen zodat helder is wanneer men waarin kan en mag participeren.

c. Veranderingen melden aan de commissie

Het college zou met tussentijdse wijzigingen van de plannen eerst terug naar de commissie moeten. Zo voorkom je dat de commissieleden voor verrassingen komen te staan.

d. Betrek partners in de communicatie

De communicatie was nu iets van de gemeente. De communicatiekanalen van de partners kunnen beter benut worden.

e. Vermijd het woord unilocatie

Het woord unilocatie is inmiddels besmet geraakt. Voor het vervolgtraject zal een ander woord gekozen moeten worden, dat recht doet aan het feit dat het gaat om opvang van dak- en thuislozen.

f. Betrek doelgroep bij participatie

De doelgroep is in dit proces niet rechtstreeks gehoord. Vraag is of dat in het vervolgtraject wel zou kunnen?

g. Burgers blijven betrekken

Burgers moeten betrokken blijven bij het proces. De mate waarin en de vorm is nog niet uitgekristalliseerd. Het idee werd geopperd om ook burgers mee te nemen naar “goede voorbeelden” van opvang in het land.

h. Niet twitteren in de raadszaal

Doordat raadsleden twitterden tijdens de vergadering van 24 mei j.l. ontstond er een “tweede raadsvergadering”. Dat kwam het debat in de commissievergadering niet ten goede.

i. Aparte inspreeksessie

De sprekers spraken voorafgaande aan de commissievergadering in. De wethouder geeft aan dat hij vindt dat sommige sprekers veel ruimte krijgen om ongefundeerde aantijgingen te doen en dat zij daarop vervolgens weinig worden gecorrigeerd dan wel op worden doorgevraagd door commissieleden. Dat had invloed op de sfeer in de vergadering. Het voorstel wordt gedaan om in het vervolg een aparte inspreeksessie te doen, los van de commissievergadering. Ander voordeel is dat het ingesprokene teruggekoppeld kan worden aan de fracties.

Afronding en vervolg van het proces

De wethouder licht toe hoe de eerste vervolgstappen er uitzien. Van de avond wordt een verslag gemaakt. De uitkomsten van deze avond en de avond met bewoners en betrokkenen worden meegenomen in een (planning)voorstel aan de commissie. In dit voorstel zullen de volgende elementen zitten:

- voorstel voor de korte termijn (plan van aanpak om te komen tot scenario's)
- voorstel voor de lange termijn (keuze scenario en uitvoering)
- rolverdeling tussen het colleg en de raad
- hoe gaan we inspraak/participatie organiseren
- hoe ziet het besluitvormingsproces eruit

De wethouder sluit rond 21.45 de bijeenkomst af en dankt de aanwezigen hartelijk voor hun aanwezigheid en input.